

014-95/2020-1

Ministrstvo za zdravje

Številka: 014-95/2020-1

Datum: 30. 09. 2020

ZADEVA: Komentar predloga novega Zakona o nalezljivih boleznih (ZNB)

Spoštovani,

Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije (v nadaljevanju: ministrstvo) je na spletnem portalu e-uprava objavilo predlog novega Zakona nalezljivih boleznih (v nadaljevanju: predlog novega ZNB), ki razveljavlja trenutno veljavni Zakon o nalezljivih boleznih (v nadaljevanju: trenutno veljavni ZNB). V nadaljevanju predstavljamo komentarje Zdravniške zbornice Slovenije (v nadaljevanju: zbornica), ki jih na predlog novega ZNB podajamo v okviru javne razprave.

I. Komentarji k posegu v civilne pravice zdravstvenih delavcev

Ukrepi, ki jih lahko na podlagi predloga novega zakona sprejmeta minister za zdravje (v nadaljevanju: minister) in Vlada RS posegajo tudi v pravice zdravstvenih delavcev in sodelavcev. Tako lahko minister na podlagi drugega odstavka 47. člena predloga novega zakona ob epidemijah nalezljivih bolezni in okužb ter drugih dogodkih, ki pomenijo resno čezmejno grožnjo za zdravje ljudi, odredi različne začasne ukrepe (npr. dolžnost zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev, da opravljajo zdravstveno dejavnost v posebnih delovnih pogojih in v prostorih izven delovnega mesta; omejitev pravice do stavke ter določitev posebnih nalog fizičnim in pravnim osebam, ki opravljajo zdravstveno dejavnost). S tovrstnimi ukrepi lahko minister in Vlada RS posegata v naslednje pravice in svoboščine zdravstvenih delavcev: pravica do svobode gibanja (32. člen URS), pravica do zasebne lastnine (33. člen URS), pravica do zasebnosti (35. člen URS), pravica do zbiranja (42. člen URS), pravica do izobraževanja (57. člen URS in 2. člen Protokola št. 1 k EKČP), pravica do svobodne gospodarske pobude (74. člen) in pravica do stavke (77. člen URS). Vsak poseg v zgoraj navedene pravice mora prestati ustavnopravni test sorazmernosti (primernost, nujnost in sorazmernost v ožjem smislu).

Ukrepi, ki posegajo v zgoraj navedene pravice so nedvomno primerni in nujni glede na okoliščine, ko je javno zdravje resno ogroženo zaradi širjenja nalezljive bolezni, vendar zakonska določba, ki zgolj navaja, da so tovrstni posegi »časovno omejeni«, ne ustreza kriteriju sorazmernosti v ožjem smislu in ne nudi zadostnega varovanja pri posegu v zgoraj naštetih pravice. Že v samem predlogu zakona bi se moralo namreč določiti obveznost neke vrste periodičnega preverjanja sorazmernosti ukrepov glede na vsakokratne razmere (npr. Državnemu zboru RS) in dolžnost vsakokratnega prilagajanja stopnje posega v ustavne pravice glede na posebne razmere.

Zgoraj navedena določba drugega odstavka 47. člena predloga novega zakona se po vsebini ne razlikuje od trenutno veljavnega zakona. Kljub temu pa je treba izpostaviti še, da takšna ureditev v primeru razglasitve epidemije predstavlja veliko breme za zdravstvene delavce. Predlog novega zakona kot tudi trenutno veljavni zakon namreč ne konkretizirata posegov, temveč dajeta zgolj splošno pooblastilo ministru za posege v njihove pravice. Ti ukrepi lahko tako predstavljajo nesorazmerno obremenitev, zlasti če upoštevamo relativno visoko starost zdravstvenih delavcev v Sloveniji. V zvezi s starejšimi zdravstvenimi delavci in drugimi ranljivimi skupinami zbornica opozarja, da bi morala biti minister oz. Vlada RS pri sprejetju ukrepov iz drugega odstavka 47. člena predloga novega zakona še posebej previdna – vključitev ranljivih skupin zdravstvenih delavcev v ukrepe iz drugega odstavka 47. člena predloga novega zakona bi moralo biti *ultima ratio*.

Pri vsem tem velja tudi izpostaviti, da imajo zdravstveni delavci pravico odkloniti delo, če bi s tem ogrožali življenje oz. zdravje svojih pacientov oz. njih samih. Hitra in morebitna nepopolna obravnava pacienta zaradi preobremenjenosti namreč lahko resno poslabša pacientovo zdravstveno stanje. Na podlagi navedenega bi se zato v predlogu novega ZNB morala podrobneje opredeliti tudi pravica zdravstvenih delavcev, da odklonijo delo, in pogoji, pod katerimi lahko to storijo.

II. Komentarji k povečanju administrativnih bremen zdravnikov

Predlog novega ZNB na novo ureja obveznost prijave nalezljivih bolezni in okužb. Prijava je tako obvezna za nalezljive bolezni in okužbe iz seznamov, ki jih določi minister na predlog NIJZ. Pri tem 16. člen predloga novega ZNB določa, da bodo podatke o nalezljivih boleznih in okužbah za posamezne skupine bolezni in okužbe zbirali tudi izvajalci zdravstvene dejavnosti. Takšna ureditev bi lahko za zdravnike predstavljala veliko administrativno breme, ki bi ga težko kombinirali skupaj z opravljanjem svoje primarne dejavnosti, tj. zdravljenje pacientov. Predlog novega ZNB bi tako moral biti dopolnjen na način, da ne bi na koncu breme poročanja oz. prijavljanja nalezljivih bolezni in okužb nosili zdravniki.

III. Komentarji k financiranju ukrepov po predlogu novega ZNB

Drugi odstavek 70. člena predloga novega ZNB na novo izrecno določa, da stroške epidemiološkega spremljanja in upravljanja zbirke podatkov iz 65. člena, epidemiološke preiskave, izvajanja cepljenja, nalog s področja obvladovanja odpornosti mikrobov in okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo ter mrežo mikrobiološke laboratorijske dejavnosti, krije Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZS).

Zgoraj navedena določba za razliko od trenutno veljavnega zakona izrecno opredeljuje plačnika določenih storitev, ki se izvajajo za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni. Zbornica pri tem podpira spremembo zakona, ki grede v smeri jasne in določne opredelitve subjektov, zavezanih h kritju stroškov zdravstvenih storitev, vendar hkrati meni, da sam ukrep, kot je trenutno naveden v predlogu novega ZNB, ni najbolj ustrezen. Drugi odstavek 70. člena namreč kritje stroškov zgoraj navedenih ukrepov nalaga ZZS-ju. Takšna ureditev bi tako še dodatno obremenila sredstva v zdravstveni blagajni, ki so namenjena zdravljenju bolnikov, in posledično vodila v daljšanje čakalnih dob. Na podlagi navedenega zbornica meni, da bi bilo bolj smiselno in ustrežnejše, da se tovrstni stroški krijejo iz državnega proračuna, kot je to določeno že v prvem odstavku 70. člena za izvajanje javne službe, opredeljene v letnem programu NIJZ.

IV. Pripombe dane s strani Zavoda RS za transfuzijsko medicine

V priponki vam pošiljamo tudi pripombe dane s strani Zavoda RS za transfuzijsko medicine.

V. Sklep

Prosimo, da dane predloge in pripombe upoštevate pri spreminjanju novega predloga ZNB.

S spoštovanjem,

dr. Zdenka Čebašek-Travnik, dr. med.
Predsednica

Priloga:

- Pripombe dane s strani Zavoda RS za transfuzijsko medicine

Vročiti:

Ministrstvo za zdravje, gp.mz@gov.si